

دکتر باقرپور کاشانی

نسبت حس با عقل در فرمایش امام صادق علیه السلام

نسبت حس با عقل در فرمایش امام صادق علیه السلام

در روایتی هست از امام صادق علیه السلام در «میزان الحکمة»، حدیث ۱۱۸۸۶، ضمن گفتگو سخن به منابع شناخت رسید، حضرت وقتی صحبت می‌شود به فردی به اسم «ابوشاکر»... «ابوشاکر می‌گوید تنها دریچه شناخت ما حس است»، یعنی هیچ معرفتی دیگر، هر معرفتی بخواهیم به دست بیاوریم از حس به دست بیاوریم، در صورتی که ما اکنون توضیح دادیم، اجتماع نقیضین مگر از حس به دست می‌آید؟ ارتفاع نقیضین مگر از حس به دست می‌آید؟ پس این طوری بود که توی این حدیث یک گفتگویی می‌شه بین امام صادق علیه السلام و ابوشاکر، ابوشاکر می‌گوید: تنها دریچه شناخت حس است، و عقل را انکار می‌کند، [می‌گوید] عقل اصلاً از منابع شناخت نیست.

امام صادق علیه السلام می فرمایند: «ذَكَرَتِ الْحَوَاسُ الْخَمْسَ وَ هِيَ لَا يَنْفَعُ شَيْئًا بِغَيْرِ دَلِيلٍ ، كَمَا لَا تَقَطُّعُ الظُّلْمَةُ بِغَيْرِ مِصْبَاحٍ». حضرت فرمودند: تو یاد کردی از حواس پنجگانه، بدوچان که آن «هی» آن «حواس» منفعت نمی‌رساند تو را چیزی به غیر دلیل، به غیر عقل، به غیر راهنما؛ یعنی عقل هم باید باشد، به تنهایی حس تو را منفعت نمی‌رساند. عرض کردم که بعضی حیوانات حواسشان از ما قوی‌تر است، اگر بنا باشد حس منفعت برساند، عقاب باصره قوی دارد، موش سامعه قوی دارد، موش کور، کرکس شامه قوی دارد پس باید خیلی پیشرفت می‌کرد دیگر پس به آن نیست.

حضرت فرمود یک چیز دیگر هم هست، و مثل اینکه قطع نمی‌شود تاریکی بدون چراغ.

یعنی حضرت تشبیه کردن این عقل را به عنوان «چراغ»، به عنوان چراغ نسبت به درک‌هایی که نسبت به حواس داریم و این (عقل) وسط می‌آید چیکار می‌کند؟

می‌آد این‌جا قضاوت می‌کند، از حواس استفاده می‌کند، از امکانات استفاده می‌کند، لذا ما اینجا صحبت این بود نه «حس» را کنار می‌گذاریم نه «عقل» را؛ هر دو می‌گوییم به عنوان منبع شناخت هستند اما عقل را می‌گوئیم به عنوان میزان؛ حالا ممکنه است یکی بگوید آقا عُقلا این همه با هم اشتباه هم می‌کنند، از کجا می‌گویی عقل به عنوان میزان هست؟

عقل از کجا می‌گویی، میزان یعنی معصوم، از کجا می‌گویی معصوم هست؟ پس این بخش را پارت بعدی ان‌شاءالله در خدمت دوستان هستیم.

[@aparat.com/be_sooye_zohoor](https://aparat.com/be_sooye_zohoor)

[v_bagherpour_kashani](https://www.instagram.com/v_bagherpour_kashani)

[@seratehagh1](https://t.me/seratehagh1)

[besouyezohour](https://www.besouyezohour.com)

[bagherpour-kashani.com/](https://www.bagherpour-kashani.com/)

[@serat12k](https://www.serat12k.com)

[youtube.com/c/seratehagh](https://www.youtube.com/c/seratehagh)

<https://naakhodaa.ir>